

1. Ce se înțelege prin mizerabilism?

Trăim într-o lume tot mai sucită și tot mai înclinată spre asimetrie, fapt evidențiat atât prin adâncirea decalajelor economice dintre Nord și Sud, dintre Vest și Est (mai puțin Extremul Orient), cât și prin masivele polarizări și regroupări mondiale dictate de legile aspre ale concurenței.

Lesne de înțeles că omul trăitor în vremurile moderne, trebuie să facă față acestei provocări, adică trebuie să se adapteze la noile condiții psiho-sociale create de goana turbată după deșărtăciune și vânt (Eclesiastul): belșug, faimă și plăceri, într-un cuvânt fațada arătoasă a omului tot mai civilizat și mai sterp. Și cum mediul are de înfăptuit inevitabila sa misiune de modelare și remodelare, este clar că omul se pricopsește cu diverse asimetrii spirituale, raționale și comportamentale, reflectate în contradicții, echivocuri, bizarerii, deziceri și contraziceri.

Mi se poate răspunde: “Bine, bine, o fi omul modern așa cum te-ai străduit să-l înfățișezi. Dar unde-i mizerabilismul lui, când știut este că din totdeauna el și-a afirmat vocația de animal social prin predilecția sa spre perfidie, șiretenie și abilitate, ridicate la rangul de artă, chiar dacă de cele mai multe ori ele luau chipul minciunii rostite diplomatic și al ticăloșiei săvârșită cu rafinament.

”

Este acesta un punct de vedere cât se poate de corect, întrucât mizerabilismul ca stare spirituală și atitudinală a ajuns să fie o prezență constantă, imposibil de ignorat atunci când se dorește definirea omului modern. Însă, așa cum se întâmplă de obicei, ceva ce se permanentizează, sfârșește prin a se banaliza, și oamenii se obișnuiesc atât de mult cu acea prezență – îndeosebi atunci când nu mai stânjenește pe nimeni, încât nici măcar nu mai e băgată în seamă... Ori, se știe prea bine, omul civilizat este copleșit de singurătate și plictiseală, deci simte o tot mai acută nevoie de nou, senzațional și distractiv, de unde rezultă impermanența preferințelor sale, nestatornicia pasiunilor și refuzul vehement a tot ce se cheamă vechi și demodat.

2.Aparitia si dezvoltarea mizerabilismului

Tertipurile morale la care cu regularitate recurge omul modern, reprezintă una din formele deosebit de subtile ale mizerabilismului. Firește că-i foarte riscant să afirmi despre o anumite perioadă că mustește de moralitate și că alta este mai puțin morală ori de-a dreptul imorală. Din totdeauna oamenii s-au dovedit ușurateci și păcătoși, de unde nevoia reglementării raporturilor sociale prin legi severe, precum și cea a precizării comportării decente prin coduri morale de inspirație religioasă. (De exemplu: regulile confucianiste, respectiv *Decalogul* mozaic, preluat și adaptat de creștinism.)

Cu certitudine că pildele oferite de viața și opera Mântuitorului, bazele creștinismului în ansamblul lor, au însemnat un imens câștig în plan moral pentru om. Lucrul acesta se datorează acțiunii convergente a doi factori: 1.Recreerea conceptului de morală prin adâncirea conținutului și extinderea fără precedent a sferei sale, în urma lucrării divine efectuate de Iisus; 2.Încorporarea de noi și noi teritorii prin avansarea creștinismului dinspre Orient spre Occident, practic creștinarea integrală a Europei și a unor teritorii învecinate, proces care a dus la apariția unui vast spațiu creștin, perfect individualizat – cel puțin în primele secole! – prin unitatea noii credințe și prin uriașa forță de convingere a moralei sale.

Asemenea argumente ne obligă să vedem în creștinism singura revoluție ce-a avut loc în istorie (Petre Țuțea), respectiv singura și adevărata tăietură efectuată în istoria terestră a omului. Asta nu presupune că omul de după Cristos a fost necesarmente mai moral decât cel dinainte, că adică am avea de-a face cu două chipuri complet diferite ale omului istoric: păgânul rău și creștinul bun!

Infecția bună a creștinismului, ca să mă folosesc de expresia inspirată a lui C.S.Lewis, nu a izbutit să izgonească ura, trufia, ambiția, zgârcenia, bestialitatea și cruzimea din oameni doar prin simplul fapt că ei au aderat la creștinism sau că s-au născut creștini.

tini. Dimpotrivă. Căci – nu-i așa? – se poate comite asasinat și din prea mult entuziasm, ceea ce a fost pe deplin confirmat ba de schisme, ba de cruciați, ba de Inchiziție, ba de lungile și pustiitoare războaie religioase.

Revoluția iacobină de la 1789 n-a reprezentat doar asaltul bestial împotriva tronului și altarului, ci și asaltul dement împotriva cerului, coborât prin credință la nivel uman și așezat la temelia rosturilor umane. Și astfel s-a născut omul modern, adică liber-cugetătorul mândru nevoie mare de necredința lui și disprețuitor cu cei care se înverșunau să creadă în cele veșnice și nevăzute...

Ideologiile asasine ale secolului 20 (integral cele bolșevico-comuniste, parțial cele fasciste) și-au însușit prototipul omului necredincios în adevărul nemuritor, însă pătruns de credință și supunere în fața *adevărurilor* impuse prin necruțătorul malaxor doctrinar și propagandistic.

Dar omul poate fi stăpânit și îndepărtat de greșeala de-a gândi gânduri neîngăduite, doar printr-o diabolică îmbinare între instrumentele de frângere a rezistenței fizice și cele mereu prezente de înfricoșare și tortură moral-spirituală. Într-un asemenea climat, se subînțelege că morala creștină nu și-a avut locul nici măcar în dicționare...

Însă nici cele mai dictatoriale regimuri politice n-au promovat și în continuare (atât timp cât se vor menține) nu vor promova imoralitatea și dezmățul libertinajului de sus până jos, fără teamă de consecințe. Da, în astfel de regimuri se pretinde vigilența dusă până la intimidarea întregii populații și până la lichidarea potențialilor adversari. Dar toate acțiunile sunt articulate într-un plan general și sunt controlate de la centru. Altfel ar însemna că toți pionii au dreptul să gândească și să acționeze de capul lor, ceea ce firește că nu intră în vederile conducerii supreme, de regulă ale marelui conducător devenit mit și fetiș.

Prin urmare, morala fiind exclusă, locul ei a fost luat de etică. De fapt tot un fel de morală, numai că fabricată în laboratoarele puterii. Prin utilizarea ei în doze bine stabilite de rețetele ideologice, omul de tip nou devenea un ***homo sovieticus***, adică o desăvârșită combinație între robot și sclav. Dar dacă etica în întregul ei - fie că-i vorba de etica de partid, fie de cea socială

,
profesională
sau familială

—
are o certă vocație a colectivismului, morala se prezintă cel mai adesea ca un balsam destinat tuturor celor aflați în restriște și din care fiecare se servește după trebuințele și capacitatea conștiinței.

3. Forme actuale ale mizerabilismului

Un alt aspect al mizerabilismului rezultă din comportamentul omului modern. Ahtiat după câștig, confort și plăceri, dornic de putere și adulare, omul vremurilor noastre se arată dispus la orice sacrificiu, numai ca să-și poată atinge țelurile sale: visele romantice ale tinereții, prietenii

deveniți nefolositori, rudimentele de rușine și conștiință, toate acestea sunt jertfite ori de câte ori interesele o cer. Pentru că după standardele îmbuibăților, numai astfel se realizează un adevărat om pragmatic, altfel spus, numai în acest chip el devine un ticălos apreciat și cu pretenții într-o lume profund ticăloșită.

În sfârșit, dar nu în ultimul rând, o altă față a mizerabilismului se vedește atât în gusturile și preferințele cultural-artistice ale parvenitului de lângă noi, care de regulă oscilează între penibil și detestabil: cărțile și tablourile cumpărate, distracțiile vulgare de care se simte atras, programele de televiziune urmărite, muzica ascultată acasă și în mașină (manelele îl dau gata!), cât și în modul - cel mai adesea șocant - cum se exprimă, se înțolește și își etalează luxul greoi și înzorzonat.

□□ **N.B.** După acest excurs, cred că nu-i greu de priceput că mizerabilismul este aidoma unui vierme vârat în hreanul lumii civilizate, care, în proliferarea sa, manifestă un deosebit apetit pentru nuanțe și forme locale de exprimare. Deosebim, astfel, un mizerabilism regional și altul național, precum și un mizerabilism al fanatismului și terorii din Est și Vest, situat față-n față cu cel al prefăcătoriei, minciunii și hoției, încât nu poți să nu fii de acord cu concluzia finală a scriitorului german Stefan Heym din romanul său

Relatare despre regele David

: "Într-o lume de eunuci, nu merit
ă

să te porți ca un adevărat bărbat..."

Cât privește mizerabilismul românesc, cine poate să pună la îndoială supremația pe care ne-am adjudecat-o la acest capitol, ca de altfel în toate domeniile certate cu decența, bunul simț, ordinea și disciplina?! Iată de ce spațiul românesc colcăie de dialecte și subdialecte ale mizerabilismului autohton: al celor putrezi de bogași și al celor săraci lipiți pământului, al trufașilor și al umiliților, al parlamentarilor și al șomerilor, al târfelor și al cucoanelor simandicoase, al maneliștilor și al tuturor agramăților din presa scrisă și vorbită, al moldovenilor, sudiștilor și ardelenilor, cu toții bălăcindu-se, mai mult sau mai puțin, în mizerabilismul urât mirositor al balcanismului.

AUTOR: GEORGE PETROVAI

www.sighet-online.ro